

JOSÉ MARÍA LACARRA (1907-1987)

«Nafarroako erregeak Frantzia eta Espainia artean kulunkatuko dira»

Jose Mari Lacarra XX. mendeko Nafarroako historialari esanguratsuenetakoa du. Erdi Aroko Historiako katedra lortu zuen Zaragozan 1940an, eta bertan egin zuen lan hil arte. Erdiarolaria zen eta Nafarroako konkistaren garaia bazterretik ikertu zuen *Historia política del reino de Navarra* ize-neko bildumaren barruan. Nafarroako Aurrezki Kutxak agindu zion lan hori egitea 1973an. Hirugarren liburukian azaltzen ditu konkistari buruzkoak. Lacarrak kronika klasikoetako hainbat topiko errepikatzen ditu; era berean, errege nafarrek konkista aurreko urteetan Espainiako eta Frantziako monarkiekin landu behar izan zuten diplomazia irristakorra deskribatzeko hitza asmatu zuen: *politica de balancín*, euskaraz politika “kulunkaria” gisan itzul dezakeguna.

“Hiru urtez joko diplomatiko bizia eramango da aurrera potentzia handien artean –Fernando, Aita Santua, Maximiliano, Luis XII.a eta Ingalaterra–, eta Nafarroako erregeak Frantzia eta Espainia artean kulunkatuko dira, inbasio eta banaketa arriskuak saihestuz. Bai Luis XII.ak eta baita Fernando Katolikoak ere, laguntasun gutxiko jarrera izango dute, baina euren artean izango duten mesfidantza horrek erreinuaren independentzia salbatuko du. (...)

Hainbeste lan eginda mantendutako independentzia bi hilabeteko epe laburrean galduko da –1512ko ekainetik uztaile–; Luis XII.aren eta Fernando Katolikoaren arteko harremanak gogortuko dira Italiako gerren ondorioz¹⁰. Nafarroako erregeak, beste behin ahalegindu ziren gatazkatik aldentzen, auzokoaren kontra jo zezakeen inongo aliantza eta ligatan sartu gabe. Beste unetan be-

Lacarraren esanetan Nafarroako erreinuaren “enpresak zailtasun handiak zituen diplomatiko zailduenarentzat”. Irudian, 1642ko mapa.

zala, espero zuten Frantziarekin eta Espainiarekin aldi berean negoziatuz euren domeinuen batasuna salbatuko zutela. Enpresak zailtasun handiak zituen diplomatiko zailduenarentzat ere, eta Joanes eta Katalina erregeek ez zuten erakutsi halakorik zirenik. (...)

Beraz, Errege Katolikoak nafarrak entretenitu zituen antzinako aliantzak berrituko zirela faltsuki segurtatuz, eta Frantziarekin bakea egin zezatela gomendatu zien, azken momentuan segurtasun onartezinak exigituz; aldi berean, Erroman buldak negoziatu eta muga indarrak bildu zituen. Ekainaren 13an Albako dukearen tropak Gasteiz inguruetara iritsi ziren, eta Nafarroan ez zen inolako defentsa neurririk hartu”.

10- XVI. mendearen lehen erdialdean Italiako lurraldeetan jarraian izandako hainbat gerra. Europako potentzia nagusienak egon ziren nahasita eta nazioarteko politika erabat baldintzatu zuten.